

دانشگاه علوم پزشکی تهران
معاونت تحقیقات و فناوری
مدیریت امور پژوهشی

۱۴۰۴

نشست خبری برای ارائه پیام پژوهشی

وضعیت نگران‌کننده الگوی تغذیه و بی‌توجهی به اطلاعات تغذیه‌ای

روی محصولات

مجری اصلی:

دکتر علی گلستانی، دکتر سمانه اکبرپور

مرکز تحقیقات بیماری‌های غیرواگیر

طرح تحقیقاتی با عنوان بررسی وضعیت جمعیت ایران از نظر عوامل خطر تغذیه ای بیماری های غیرواگیر و توجه به چراغ راهنمایی تغذیه ای و حقایق تغذیه ای روی محصولات غذایی با استفاده از داده های مطالعه استپس ۱۴۰۰ توسط آقای / خانم دکتر علی گلستانی پژوهشگر دانشگاه علوم پزشکی تهران به عنوان مجری اصلی اجرا شده و در سال ۱۴۰۳/۱۴۰۴ خاتمه یافته است. این پژوهش ارزشمند توانسته است به ارتقای سطح دانش و سلامت در حوزه عوامل موثر بر بیماری های غیرواگیر کمک نماید. در ادامه خلاصه ای از پیام پژوهش و کاربرد آن در راستای ارتقای سلامت جامعه برای استفاده از ذینفعان توسط مجری محترم به اشتراک گذاشته شده است. امید است این دستاورد بتواند راهگشای توسعه و کاربردی شدن نتایج پژوهش ها باشد.

✍ خود را معرفی کرده و سوابق علمی و اجرایی مرتبط با طرح حاضر را مختصر بیان کنید.

علی گلستانی، پزشک و دارنده مدرک MPH از دانشگاه علوم پزشکی تهران، با سابقه پژوهش در حوزه علوم داده سلامت و اپیدمیولوژی. از سال ۱۳۹۹ با مرکز تحقیقات بیماری های غیرواگیر همکاری داشته ام و در این مدت، تجربه گسترده ای در تحلیل داده های متنوع سلامت، از جمله داده های پیمایش ملی عوامل خطر بیماری های غیرواگیر، داده های بیمه ای و پروژه جهانی بار بیماری ها (GBD) کسب کرده ام. مسلط به روش های مختلف تحلیل آماری و علاقه مند به به کارگیری داده ها در جهت ارتقای سیاست گذاری سلامت و پیشگیری از بیماری ها.

✍ تیم مجریان و همکاران طرح را همراه با وابستگی سازمانی آنها معرفی فرمایید.

مجریان طرح: سمانه اکبرپور و علی گلستانی

همکاران طرح: نازیلا رضائی، عذرا طباطبایی ملاذی، امیر حسین بهنوش، علی شیخی، ناصر احمدی، سپهر خسروی
وابستگی سازمانی تمامی افراد پژوهشگاه علوم غدد و متابولیسم/م.ت. بیماری های غیرواگیر می باشد.

✍ مخاطبان نتایج و پیام حاصل از طرح پژوهشی شما چه افراد/گروه هایی هستند؟

سیاست گذاران در حیطه های سلامت و حیطه های کلان تر- پزشکان - متخصصان تغذیه

✍ یک عنوان کوتاه ، جذاب و قابل فهم برای مخاطبان که نمایانگر پیام اصلی پژوهش شما باشد، بیان کنید .

وضعیت نامناسب مصرف دسته های مختلف تغذیه ای و آشنایی با چراغ راهنمایی تغذیه ای و حقایق تغذیه ای روی محصولات غذایی در جمعیت ایران

✍ پیام کلیدی پژوهش شما چیست؟

براساس این مطالعه جمعیت ایرانی در سال ۱۴۰۰ وضعیت تغذیه ای نامناسب و دور از استاندارد های پیشنهادی از نظر مصرف میوه، سبزی، ماهی و غلات کامل داشتند. در بین فاکتورهای مختلف مورد بررسی، وضعیت اقتصادی تقریباً با مصرف نامناسب تمامی دسته های تغذیه ای ارتباط معنادار معکوسی داشته است. از طرفی در حالیکه حدود نیمی از افراد با چراغ راهنمایی تغذیه ای آشنا بودند، کمتر از یک چهارم افراد به چراغ راهنمایی تغذیه ای و حقایق تغذیه ای روی محصولات غذایی در هنگام خرید توجه داشتند که به معنای عدم توجه اکثریت جامعه به این موضوع است.

✍ پیام پژوهشی خود را در قالب زیر بسط دهید و بیان کنید که "چه کسی"، "چه چیزی"، "چرا" و "کجا" از نتایج پژوهش شما استفاده می کند.

- اهمیت و نوآوری موضوع

این مطالعه از معدود مطالعاتی است که در یک نمونه نماینده جمعیت کشور (در قالب پیمایش ملی عوامل خطر بیماری های غیرواگیر سال ۱۴۰۰) به بررسی وضعیت تغذیه پرداخته و آخرین به روزرسانی را از وضعیت جامعه ارائه داده است. همچنین در این مطالعه برای اولین بار در سطح کشوری در رابطه با و آشنایی و توجه به چراغ راهنمایی تغذیه ای و حقایق تغذیه ای روی محصولات غذایی سوال پرسیده شده است.

- مهمترین نتایج طرح به زبان غیر تخصصی

در حدود ۶۳٪ و ۹۱٪ افراد جامعه مصرف نامناسب میوه و سبزی دارند. مصرف نامناسب ماهی و غلات کامل به ترتیب حدود ۷۹٪ و ۲۷٪ بوده است. بدتر شدن وضعیت اقتصادی مهم ترین عاملی است که با نامناسب تر شدن مصرف تقریباً تمامی عوامل تغذیه ای ارتباط دارد. در حدود ۴۵٪ افراد با چراغ راهنمایی تغذیه ای آشنا بودند، در حالیکه حدود یک چهارم افراد همواره/همیشه به چراغ راهنمایی تغذیه ای و حقایق تغذیه ای توجه

می کنند. افراد مسن، تحصیلات پایین تر، وضعیت اقتصادی اجتماعی بدتر و ابتلا به بیماری های مزمن کمتر به این موضوع توجه می کنند.

• موارد کاربرد نتایج طرح

این طرح با نمایان کردن وضعیت تغذیه ای در ایران و نیز آشنایی و توجه افراد به چراغ راهنمایی تغذیه ای و حقایق تغذیه ای، به سیاست گذاران سلامت کمک می کند تا در اتخاذ سیاست ها و اولویت ها عمل کنند. به علاوه طبق نتایج بهتر شدن وضعیت تغذیه و توجه به چراغ راهنمایی تغذیه ای به شاخص هایی مانند تحصیلات و وضعیت اقتصادی اجتماعی بستگی دارد. بنابراین سیاست گذاران با اتخاذ سیاست هایی که موجب بهبود کیفیت زندگی افراد شوند، به صورت ثانویه می توانند موجب بهبود اوضاع تغذیه در ایران شوند.

📖 دو تأثیر و یا کاربرد اصلی پژوهش شما چیست؟

تأثیر اول: مهم ترین عامل مرتبط با بدتر شدن وضعیت تغذیه، بدتر بودن وضعیت اقتصادی می باشد، بنابراین تدوین برنامه ویژه جهت بهبود وضعیت اقشار با وضعیت بد اقتصادی می تواند در دستور کار قرار بگیرد. تأثیر دوم: با توجه به عدم آشنایی بسیاری از افراد با چراغ راهنمایی روی محصول غذایی، مداخلات گسترده جهت بهبود سواد تغذیه ای در افراد جامعه می بایست انجام شود.

📖 محدودیت های شواهد و نتایج به دست آمده در طرح شما چه بوده است؟

نتایج به دست آمده براساس خود گزارشی افراد بوده است که می تواند خطاهایی را در مطالعه به وجود بیاورد. اگرچه با توجه به ماهیت مطالعه استپس و حجم نمونه بالا استفاده از چنین سوالاتی در این پژوهش ها معمول است. با توجه به مقطعی بودن مطالعه موجب محدودیت در نتیجه گیری های علت و معلولی می شود.

📖 انجام چه پژوهش هایی را در ادامه تحقیق خود پیشنهاد می دهید که می تواند منجر به کاربردی تر

شدن نتایج و تأثیر بیشتر یافته های شما شود؟

در ادامه می توان با محدودتر کردن حجم نمونه فعلی استپس، از پرسشنامه های با جزئیات بیشتر استفاده کرد و دید بهتری از وضعیت تغذیه ای به دست آورد. علاوه بر این، با توجه به نتایج فعلی که نشان دهنده اهمیت وضعیت اقتصادی افراد هستند، می توان مطالعات مداخله ای را بر روی نمونه کوچک تری از افراد و یا به صورت پایلوت در سطوح شهری و روستایی اجرا کرد تا با تعیین استراتژی های مناسب و هزینه-اثربخش، وضعیت تغذیه جمعیت را بهبود داد.

ادامه مسیر کاربردی کردن یا اجرای پژوهش های آتی، به چه حمایت هایی از سمت مسوولین و نهادهای مرتبط نیاز دارد؟

مسئولین محترم در وزارت بهداشت، ضمن تخصیص بودجه مناسب برای اجرای مطالعات دقیق تر، می توانند زمینه های انجام مطالعه روی جمعیت های تحت پوشش خانه های بهداشت و یا جمعیت شهرها و روستاهای کوچک تر را فراهم کنند که بتوان اثربخشی مداخلات را مورد بررسی قرار داد.

آیا نتایج طرح شما منجر به تغییری در ابعاد اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، بهداشتی، آموزشی، ارزش های دینی یا قوانین سازمان غذا و دارو شده است؟

نتایج حاصل از این طرح نشان دهنده وضعیت موجود و نیز عوامل موثر بر پیامدهای مورد بررسی هستند. بنابراین این پژوهش به صورت مستقیم موجب تغییری نمی شود. ولی نتایج حاصل از آن که اولاً نشان دهنده وضعیت نامناسب تغذیه و سواد تغذیه بوده و ثانیاً مشخص می کند که عوامل اقتصادی اجتماعی و آموزش با بهبود وضعیت تغذیه ارتباط دارند، در ابعاد کلان کشور می تواند به سیاست گذاران این موضوع را نشان دهد که با اتخاذ سیاست هایی که باعث بهبود کیفیت زندگی مردم شده و نیز استفاده از استراتژی های هزینه- اثربخش جهت افزایش سواد تغذیه ای، می توانند به صورت غیرمستقیم باعث بهبود وضعیت تغذیه ای و در نتیجه بیماری های مرتبط با آن شوند.

در صورتی که این طرح منتج به مقاله شده است لینک مقاله (ها) را اعلام کنید.

دو مقاله مستخرج از این پروژه هنوز در حال داوری در ژورنال های معتبر هستند.

اگر مخاطبان یا سایر پژوهشگران بخواهند با شما ارتباط برقرار کنند، مسیر ارتباطی شما چیست؟

دکتر سمانه اکبرپور s-akbarpour@tums.ac.ir

دکتر علی گلستانی a-golestani@alumnus.tums.ac.ir

حداکثر چهار مرجع اصلی استفاده شده در طرح خود را ذکر نمایید:

1. Djalalinia S, Azadnajafabad S, Ghasemi E, Yoosefi M, Rezaei N, Farzi Y, et al. Protocol Design for Surveillance of Risk Factors of Non-communicable Diseases During the COVID-19 Pandemic: An Experience from Iran STEPS Survey 2021. Arch Iran Med. 2022;25(9):634-46.
2. Murray CJ, Aravkin AY, Zheng P, Abbafati C, Abbas KM, Abbasi-Kangevari M, et al. Global burden of 87 risk factors in 204 countries and territories, 1990–2019:

a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019. The lancet. 2020;396(10258):1223-49.

3. Zamaninour N, Yoosefi M, Soleimanzadehkhayat M, Pazhuheian F, Saeedi Moghaddam S, Djalalinia S, et al. Distribution of Dietary Risk Factors in Iran: National and Sub-National Burden of Disease. Arch Iran Med. 2021;24(1):48-57.

✍ در خاتمه، اگر توضیح یا نکته دیگری باقی مانده، بیان کنید.

شناسنامه خبر

عنوان طرح: بررسی وضعیت جمعیت ایران از نظر عوامل خطر تغذیه ای بیماری های غیرواگیر و توجه به چراغ راهنمایی تغذیه ای و حقایق تغذیه ای روی محصولات غذایی با استفاده از داده های مطالعه استپس ۱۴۰۰

کد طرح: ۷۳۰۵۷

مجری اصلی: دکتر علی گلستانی

تاریخ اختتام: ۱۴۰۴

لینک مقاله: در حال انتشار